

סתיו בגינה - שירי משחק ודקלום

ליקטה, בחרה והקלידה: אביגיל דובני

"בעלי חיים מועילים לגינה: הקיפוד,
הנחילאלי, הפשוט, הסנונית, חיפושית
פרת-משה רבינו, השלשול, הצפרדע
הירוקה, הקרפדה. בעלי חיים מזיקים
לגינה: החולד, הדרור, פרפר לבניין
הכרוב, החילזון". בשמחה נגלה ונפגוש
את כולם. מתוך "החינוך לטבע" / י. מרגולין

חילי, חילי, חילזון

הוא זוחל בלי חיפזון
הוא מוציא מחוש, ועוד מחוש.
זהו כל החילזון !

זז זחל החילזון,

זז זחל חיפש מזון.
פס של כסף דק השאיר
והשאיר לי פה גם שיר.

חילזון קטן, מטייל בגן

את ביתו לקח איתו
ונשא אותו עד כאן !

חילזון בתוך הבית

גשם - יוצא מתוך הבית
רעם - נכנס מהר, מהר.

חילזון קטן מטייל בגן

פתאום, אור חזק - הבריק ברק
נבהל החילזון והתכנס בחיפזון.
לאט, לאט הוציא את מחושיו,
והמשיך לטייל כשביתו על הגב.

(בהומור) קריקי-פריקי, חילזון

הוא איבד את השעון.
וחשב בשעת ערביים
שעכשיו כבר צהרים.
איך פתאום, מה זה קרה
שהכל חשוך נורא? אל הבית חיש
נכנס - והדליק את הפנס !

(בהומור) חילזון קטן - קטן - קטן

פגש חילזון גדול - גדול - גדול.
שאל החילזון הקטן - קטן - קטן
את החילזון הגדול גדול גדול :
"חבר, אתה רוצה לשחק איתי?"
ענה החילזון הגדול: "האפטצ'י ... אני
לא יכול, אני מצונן (חולה) האפטצ'י ..."

כתבה: כריסטינה לוי

בואו נערוך טיול, בביתו של השבלול

בית לו קטן ורוד, בואו ונלחש לו סוד.
אז נצא בזהירות, ונאמר להתראות.

כתב: גלעד גולדשמידט

שבלול מאוד קטן, כה פחד מהעולם.

הכניס ראשו, הגיף דלתו,
נכנס לאט לתוך ביתו.
שבלול אמיץ, שבלול קטן,
אהב מאוד את העולם.
הוציא ראשו, פתח דלתו,
יצא מהר מתוך ביתו.

כתבה: דליה לפיד (אצבע מתפתלת. כף יד
שנייה יוצרת גומה, והאצבע זוחלת לתוכה)

תולעת קטנה זוחלת בבוץ

פתאום, מה קרה ?
נתקלה היא בקוץ !
נבהלה ... , נדקרה ...
ו ... הופ - אל האדמה חזרה !

החרגול / ד. אגמון (מעובד)

על גבעול, על גבעול, מטפס לו
החרגול. מטפס הוא ועולה -
קצת לנוח על עלה.

על עלה הוא נתלה. ומביט ומתפלא:
הר, שמים וענן - ואני כל כך קטן.

חיש יורד לו החרגול ומחליק מן
הגבעול. לספר לחבריו -
נפלאות ראו עיניו.

חילזון / מילים ולחן: נורית לייבמן

חילזון, חילזון בתוך האדמה.

הוא לא רואה כי חושך שם

אך מי זה כאן נמצא ?

תולעת, זו תולעת זוחלת באדמה.

שלום לך חברה, והשמחה רבה.

חילזון, חילזון בתוך האדמה ...

זה חולד, זה חולד חופר באדמה.

שלום לך חבר, והשמחה רבה.

חילזון, חילזון בתוך האדמה -

נכנס הוא אל ביתו, נכנס לקונכייה.

יש אור שם בבית בתוך הקונכייה,

יש אור שם בבית והשמחה רבה.

נמלה לעת חורף / יעל פז

נמלה קטנטנה, כל הקיץ עבדה.

חפרה מנהרה, הערימה גם תל,

לקטה ואספה ועבדה גם בליל.

ועכשיו, בחוץ קר ורוח,

וגשם טיף טוף.

נמלה קטנטנה את עצמה תאסוף

תכנס למחבוא ותנוח - סוף, סוף.

נמלים / לא ידוע

הו הביטו לשמים, עננים קרבים

בחצר לאט פוסעת שירה של נמלים.

הנה הן סוחבות גרגר קטן (בקלילות)

הנה הן סוחבות גרגר גדול (בכבדות)

אל תוך החור הן נכנסות

באדמה הן מתכסות - ולגשם מחכות.

נחליאלי / מילים ולחן: עממי

נחליאלי קטן, ראיתי בגן

זנב לו ארוך ויפה

סינור שחור קטן, על החזה

לא נותר לא קפץ רק:

רץ, רץ, רץ, רץ, רץ !

זוג צרצרים / לא ידוע (משחק אצבעות)

אצבע ואמה צמודות - בכל יד

קונצי ופונצי, שני צרצרים !

כל הקיץ שרו ויצאו בריקודים.

וכשהרוח נשבה בין הענפים

הם קפצו והסתתרו (ידיים מאחורי הגב)

בתוך תל של נמלים.

קונצי - הציץ, ופונצי - הציצה

וטיפה של גשם, אותם היא הרטיבה.

ואמא אדמה, הטובה, החמימה

אספה אותם מיד ועטפה באדרתה.

נחליאלי / ש. בס (מקוצר)

נחליאלי השובב

מתגאה בפאר זנב

כל היום אותו מניע

מול עצים ומול רקיע.

נחליאלי / לא ידוע

נחליאלי מזמר

בכנפיו הוא מתהדר.

מרפרף רף-רף, מטלטל זנב

מרפרף בדשא, כמו נסיך של גשם.

נחליאלי / מ. דפנא (מקוצר)

טס ובא הוא ממרום, לגני ירד פתאום.

נוע-נוע נייע-לי, קל קליל נחליאלי

ואמר - שלום !

רק אמר הוא ומיד אל הדשא רץ וצד :

גם יתוש, גם תולע ומיד אותם בלע.

וביקש לו עוד !

הנחליאלי / פ. שיש (מקוצר)

ניע-ניע הזנב, הנה הוא, אלינו שב !

נחליאלי שחור לבן, מנתר בכר בגן.

הוא על דשא ועל שביל מנתר בחן וגיל

ולוחש שדה וגן: עוד מעט וגשם כאן.

נחליאלי / ח. שדמי

מי סיפר לנחליאלי
על הסתיו הישראלי
שנעים כל כך הבוקר
ונלבב כל כך היום ?
מי בישר לו כי הקיץ
כבר חלף, עבר, איננו
ועונת לבנבנת מטיילת במרום ?

מי מסר לו כי ברוח
כבר נעים מאוד לשוח
ואמר לו כי אצלנו
היורה קרב ושב ?
איך יודע הוא כל אלה ?
כי תמיד הנחליאלי
מדייק הוא ומופיע
בראשית ימי הסתיו.

נחליאלי / מילים ולחן: עממי

נחליאלי קל זנב,
מבשר את בוא הסתיו
חד-מקור, זריז, שובב,
דק רגליים, קל זנב.

חיפושית / פ. ברגשטיין

חיפושית לי קטנטנה
אוי, כמה היא מסכנה
היא כל כך רוצה לברוח
אבל אין לה כוח ...

חיפושית / ח. שנהב

חיפושית על העלים
מטילת טיולים
ממהרת, ממהרת
ואיננה נעצרת.

פרת משה רבנו / א. סידון (מקוצר)

פרת משה רבנו בקול התאוננה
שיש לה שם נורא ארוך
והיא הרי קטנה.
לכן היא מבקשת, אם זה ל קשה
פשוט מאוד לקרוא לה -
מרת פרת משה !

העכביש / א. עמיר

שזר עכביש את קוריו חדשים,
ויבנה גשר על פני המים.
ועל הגשר עברו רכבות,
אוטובוסים, עגלות, ילדים וילדות ...
ומי שעבר, אישה או איש -
אמרו תודה לעכביש !

עכביש / משחק אצבעות (עממי)

על הקור טיפס לו עכביש קטן
טיפ - טיפות הגשם גרשו אותו מכאן.
אז זרחה השמש, יבשה את כל הגן.
על הקור טיפס שוב, עכביש קטן.
(הנה, תפסתי אותו... ושחררתי...)

קיפוד / משחק אצבעות (עממי)

קובי קיפוד, חודים וקוצים
מה בכלל קיפודים אוהבים ?
פת של לחם, חלב בצלוחית
תלולית של דשא, עבורו היא כרית
קובי קיפוד, חודים וקוצים
מה בכלל קיפודים אוהבים ?

הקיפוד / מ. דשא (מקוצר)

כדור קטן מלא סיכות
בלי רגלים, בלי קודקוד ...
מונח כאבן בגינה.
חכו, חכו : הוא זע, הוא נע ...
מן הכדור מציץ נפחד
חרטום סקרן ומחודד
ואחריו ארבע כפות
הנה, הנה - הוא הקיפוד !

הצפרדע / ר. בן סירה

הצפרדע ירקרקת
קצת בוכה וקצת צוחקת
מסתכלת, מתבלבלת
על הבטן מתגלגלת.
קפיץ קפוץ - ישר לבוץ!
משתטחת, מתקלחת
מרוב נחת מתנפחת.
מתגנדרת, מזמרת
קווה, קווה - אני נהדרת!

חסידה / לא ידוע

על שפת הבריכה עמדה חסידה
הרימה רגלה ובשקט חיכתה
חיכתה וחיכתה, החליפה רגליים
חיכתה שצפרדע תצא מהמים.
ואז התעייפה, פרשה לה כנפיים
ועפה הרחק הרחק, לשמיים.

יון ויונה / נורית לייבמן (משחק אצבעות)

שני חברים - יון ויונה
גרו בשובך שעמד על חומה.
עף לו היון, עפה היונה
ללקט זרעונים שמצאו בגינה.
ומשם לשדות הם עפו יחדיו
לראות ולשאול אם הגיע הסתיו.

האנקור / א. עמיר

על הגדר קפץ אנקור
אנקור קטן, אנקור אפור
קפץ, דילג נותר לו פה ושם
פתאום - פרח ונעלם. פיופ!

ענן אחד קטן, טייל לו ברקיע (עממי)

לפתע ממולו, ענן אחר הופיע -
"שלום ענן קטן" - אמרו שניהם בקול:
"הבה נתחבר לענן אחד גדול".
אך הרוח השובב, זה הרוח, רוח סתיו
נשף בהם בכל הכוח - לא נתן מנוח
פיזר אותם בסערה... והכל מהתחלה.

רוחות הצפון / לא ידוע

רוחות הצפון נושבות עכשיו
אך מה יעשה המסכן הארנב?
הוא יתחבא בתוך האסם
ויחכה כל החורף שם.
רוחות הצפון נושבות כן, כן
אך מה יעשה העכבר המסכן?
הוא יסתתר בתוך החור
ויחכה עד אביב יחזור.
רוחות הצפון עכשיו נושבות
אך מה תעשנה החסידות?
הן לא ידעתם שעפו מזמן
לארצות רחוקות שמעבר לים.

טיף טף / תרגום: נורית לייבמן

טיף טף, טיף טיף טף
שתי טיפות ירדו על כף -
שתי טיפות דומות כל כך.
הנה אגלגל אחת - טיף טף, טיף טיף טף
טיפה אחת לי בכל כך
שתי טיפות דומות כל כך
רוצות מאוד להיות יחדיו - טיף טף, טיף
טיף טף
שתי טיפות לי בתוך כף.
אסתכל, אבלבל -
והנה הטיפות הלכו לטייל.

שלולית של מים / נורית לייבמן

בבור גדול שברחוב נהייתה שלולית
של מים. עלה אדום-צהוב שעף לו
משמיים, התגלגל והתגלגל עד שנפל
למים. צחק הרוח וסיפר, שהנה העלה
זימר (שיר): הנה אני סירה בים,
אשוט למרחקים.
אפגוש דגים גדולים, קטנים
אפגוש עוד ידידים.
אך מה זה כאן במים?
מגדל של מגפיים! מגפיים אדומים
לא גדולים ולא קטנים -
למי? למי הם שייכים?

סתיו - דקלומים

ליקטה, בחרה והקלידה: אביגיל דובני

רוח סתיו / א. עמיר

בא הגנה רוח סתיו, הפרוע, השובב
וקרע מן הענף עשרה עלי זהב.
נשאם אל על, הרקידם במעגל
באזיר צלול כחול, בסחרחורת המחול.
העלים היבשים, מרעידים ומרעישים,
וטסים על הכנף, של הרוח השובב.
באזיר מפרפרים, העלים כפרפרים
פרפרי זהב קלים, באזיר מחוללים.
אך לפתע השובב, עזבם, פרח ועף
ולאט-לאט נופלים, מטה-מטה העלים.

סתיו / ע. הלל (מעובד)

רוח רוח, רוח סתיו
עץ השיר עלעליו.
תריס הורם והוגף,
הכלבלב הבית שב.
מראשי הכובע עף.
וקרבו עב אל עב,
עם הרוח, רוח סתיו.
ופתאום - טיפת יורה,
התיישרה לי על האף ...

ציפורים נודדות / לא ידוע

ציפורים נודדות, נודדות ציפורים
בין יערות ושדות, ומעל ההרים
הן עפות תמיד, אל מעבר לים
מי ידע מי יגיד, מה יביאו משם
אילו מן אגדות, או אולי סיפורים
ציפורים נודדות, נודדות ציפורים.

עלה נידף / א. עמיר

עלה נידף ברוח עף
מתנועע, מתנדנד ועולה ויורד
מתנוצץ בשמש, מתנוצץ באור
חשבו הציפורים שגם הוא ציפור.

הרוח השובבה / א. עמיר

בקול רעש ושאון, באה רוח לחלון.
חטפה פרח מצלוחית
לחכה מים מגיגית
פיזרה שערות לילד
בחזרה דפקה בדלת
צפצפה פה ושם, והרעישה העולם
וברעש ושאון, שוב יצאה מהחלון.

עלים יבשים / לא ידוע

עלים יבשים נופלים ונושרים
ברוח עפים ומסתחררים
לבשו הם שמלות של זהב ואדום
הקיץ חלף, חלף לו החום
ובא, בא, הקור - ובא, בא, הקור.

גמדי השלכת / שירה פז

גמדים צבעים אנחנו
בידינו מכחולים
והיום נצבע כאן
את כל העלעלים.

עלה כתום ועלה אדום
וגם בחום נצבע היום
הנה עלה קצת צהבהב
וכל העץ נמלא זהב.

סתונית / ל. קיפניס (מעובד)

עננים כיסו שמיים
ירד הגשם הראשון
סתונית פיקחי עיניים
סתונית, די כבר לישון.
סתונית חיש מתעוררת
ונפתחת לה עכשיו
מתקשטת ציץ תפארת
ולוחשת: "בא הסתיו"

כתבה: דליה לפיד

קיץ לו חלף ביעף

רוח סתיו נושבת.

עננים פורשים כנף

וציפור נודדת.

רישרוש / עדולה

יונתן אוהב ללכת

דווקא על עלי שלכת !

העלים היבשים

קרש... קרש... קרש... מרשרשים

תרגום: ש. ליברמן, לחן: פ. רים

חרש נעה חרש באה

רוח נושבת בין ענפים

מטה מעלה כאן והלאה

מתנדנד לו קן ציפורים.

מילים: מיכל בן-שלום, לחן: ב. מסטרס

רוחות סתיו נושבות

מן העץ נושרים עלים,

אז בנפשי פנימה

נובטים כוחות חיים.

ממתינים גרעינים / לא ידוע

שנו בחיקי שינה עמוקה

בחורף אתכם אכסה בשמיכה

שוכבים גרעינים וישנים

שוכבים גרעינים וממתינים.

מילים ולחן: תמר הרצברג

רוח, רוח סתיו

אין רואים אותך

בין העלים הרוטטים

את מטיילת לך.

רוח, רוח סתיו

מי אותך ראה ?

כשהעצים מתכופפים

הרוח במ עברה.

רוח / ל. גולדברג

איזה רוח, איזה רוח

מול השער הפתוח

על ענף שחור של עץ

צל-עלה רוקד כלץ.

איזה רוח, איזה רוח

בעולם כולו יפוח

ואצלנו כאן בפנים

תיר-לא-תיר ונים-לא-נים.

דן ופנינה בני ארבע

משכיבים את הבובה:

נומי-נע, עצמי עיניים

טס ענן בשחור שמים.

אף תנשמת וינשוף

לא יצאו היום לעוף.

הנה רוח, זהו רוח?

בעולם כולו יפוח.

שרה פנינה בעצמה

כבר כמעט שנרדמה.

עפעפיו של דן אדמו

פרפרו ונעצמו.

הס הרוח, שקוט הרוח

אל תבכה ותן לנוח.

כי אצלנו כאן בפנים - ישנים.

אמא הלכה לקנות לי ענן / נ. בן-גור

אמא הלכה לקנות לי ענן

שואל המוכר: אפור או לבן ?

איזה סוג את רוצה:

ענן-גשם ? כבשים ? או נוצה ?

"תן לי בבקשה ענן מסתובב"

אמרה אמא עם יד על הלב:

"זה מה שהילד שלי אוהב !".

הקיץ חלף / ד. אגמון

סיעת ציפורים מנפנפת ביעף:
הקיץ חלף.
עלי צפצפה מתלחשים על ענף:
הקיץ חלף.
עירום השדה, מחריש, נעצב -
לגשם נכסף.
אדם בשדה, בין שלף ואב
נושם ריח סתיו.

ענן קטן / ד. אגמון

בוא אלי ענן קטן
פרוש צילך על כל הגן.
יד הושיט לך אל-על
יחד כל היום נצהל.

גשם טוב אתה תמטיר
על כל רגב, תלם-ניר.
משנתו ייעור הפסיג
אט לתפוח, להוריק.

בוא לאלי, ענן קטן
לטובך צמא הגן.
בכנפך בשורה ושיר -
ריח נבטים וניר.

(מילים ולחן: לא ידוע)

הנה סתיו
נושרים עלי זהב
קיץ עבר
חורף בפתח.

כתב: י. מרגולין

הקיץ בורח
הסתיו אורח
והחצב פורח !

הסנאי / י. ד. קמזון (מעובד)

מי פזיז, מי זריז, מי יעיז כחזיז
מענף אל ענף ומעץ אלי עץ.
זנבו - חום, צמיר, על גבו יצהיר.
מי זה הוא, התדעו ?
הלא הוא, הסנאי.

מי שובב, מי יאהב לרכב
על ענף אגוז.
בשיניו יאחז, בכפיו יסב
חיש וקל - סוב סוב כגלגל.
מי זה הוא, התדעו ?
הלא הוא, הסנאי.

הסנאית / א. עמיר

עור לה רך, כמו קטיפה
מקפצת, כמו עפה
מבריקה ומצוחצחת
אגוזיה מפצחת.
וזנבה, כמו פרווה -
ארוכה ורכה.

על ענף הסנאי יושב / ע. בורלא (מקוצר)

על ענף סנאי יושב ובין כפיו אגוז
יושב הוא שם, והוא חושב:
היכן אגוז אגנוז ?
לא עכשיו אסעד לבי -
אוכל אותו מחר !
אך עד מחר, היכן אחביא
אוצר כזה יקר ?

אם אשים אותו בחור, בגזע התאנה:
תבוא אולי איזו ציפור -

תגנוב את המנה !

ואם בתוך האדמה, את האוצר אשמור
החפרפרת השמנה, מיד אותו תגמור !

יושב סנאי בבוקר צח, חושב לו עד
בלי די. ולבסוף: ק-ר-ק, ק-ר-ק !
אגוז נפצח, תוכו נבלע, ודי !